

Кіпень С. С.
магістрантка ФММ;
Дунська А. Р.
д-р. екон. наук, проф.,
професор кафедри менеджменту підприємств
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського», м. Київ, Україна
 ORCID: 0000-0002-8623-4507

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Молочна промисловість відіграє важливу роль у світовому господарстві та в повсякденному житті людей. Для пересічного споживача молочні продукти, такі як молоко, сир, йогурт, вершки, є важливою складовою здорового раціону багатьох людей, оскільки містять вітаміни, мінерали та білки, необхідні для здоров'я і нормального функціонування організму. Для економіки країни молочна промисловість створює значну кількість робочих місць як у сільському господарстві, для вирощування та утримання худоби, так і в промисловому секторі, для переробки та виробництва молочних продуктів. Саме тому дана галузь є привабливою для підприємців та інвесторів, адже така продукція завжди користувалася, користується і буде користуватися попитом серед споживачів, а створення нових робочих місць визначає потенціал розвитку власного бізнесу та економіки країни в цілому.

Варто зазначити, що незважаючи на те, що молочна промисловість вже давно присутня на ринку, вона зараз перебуває в стадії зростання. Щороку на ринку з'являються все нові та різноманітні види молочних продуктів, що свідчить про постійну динаміку та розвиток цієї галузі.

На даний час в Україні функціонує близько 200 підприємств, що працюють у молочній галузі, і близько 70% з них уже відновило свою роботу, яка призупинялася через воєнний конфлікт. Хоча зараз молочна промисловість переживає не найкращі часи, як і будь-яка підприємницька діяльність у період війни, проте за останній рік усіма категоріями молочних господарств було вироблено 7664,1 тис. тонн молока. На переробні підприємства надійшло 3197,8 тис. тонн молока сирого, в тому числі у підприємств закуплено 2477,9 тис. тонн молока. Якість молока, порівняно з минулими роками значно покращилася [1].

Загалом, якщо оцінювати якість молочних продуктів в Україні, то варто зазначити, що Україна має високі національні стандарти якості для молочної продукції, що встановлюють вимоги до складу, безпеки та етикетування продуктів. Однак, за дотриманням цих стандартів немає чіткого контролю, що призводить до часткового нехтування стандартами якості деякими національними молочними підприємствами.

Проте, окрім воєнного конфлікту та недостатнього контролю якості молочної продукції, що перешкоджає нормальному функціонуванню галузі, існує ще одна суттєва проблема у молочній промисловості – значне зменшення поголів'я корів в Україні. Так у 2023 році порівняно з 2022 роком поголів'я корів зменшилося на 109,8 тис. голів. На рисунку 1 наведена динаміка поголів'я корів в Україні за 2016-2023 роки.

Рисунок 1 – Динаміка поголів'я корів в Україні за 2015-2022 роки

Джерело: [2]

Наведені вище дані демонструють тенденцію до зменшення поголів'я корів в Україні. Так, за останні 7 років кількість корів зменшилася на 699,4 тис. особин, що має дуже негативний вплив на обсяг молочної сировини в країні. Ця ситуація призводить до дефіциту сировини та вимагає виробників молочної продукції шукати нових постачальників. У зв'язку з дефіцитом молочної сировини

в Україні обсяг виробництва молока зменшується щороку. В таблиці 1 наведена динаміка виробництва молока в Україні.

Таблиця 1 – Динаміка виробництва молока в Україні за 2016-2023 рр., тис. т.

Роки	Загальна кількість виробництва молока	в тому числі	
		підприємства	домогосподарства
2016	10615	2669	7946
2017	10387	2711	7676
2018	10281	2766	7515
2019	10064	2759	7309
2020	9663	2729	6935
2021	9264	2761	6502
2022	8719	2750	5969
2023	7664	2763	4901

Джерело: [2]

Інформація, представлена у таблиці, показує, що в Україні спостерігається значне зменшення виробництва молока. Зокрема, за 2023 рік воно скоротилося на 1055 тис. тонн, що становить приблизно 12% в порівнянні з 2022 роком. Порівнюючи з 2016 роком, це зменшення становить близько 28%. Головною причиною цього явища, як зазначалося раніше, є велике зменшення поголів'я корів, що є типовим явищем для багатьох країн світу.

Аналіз статистичних даних вказує на наявність численних проблем у молочній промисловості України, що ускладнюють її ефективне функціонування. Однак, незважаючи на це, галузь продовжує розвиватися, впроваджує різноманітні передові технології виробництва та постійно підвищує якість молочної продукції.

На даний час, молочна промисловість може в повному обсязі задовольнити попит на молочну продукцію внутрішнього ринку країни. Отже, враховуючи це, потенційно важливим шляхом її розвитку є освоєння зовнішніх ринків.

Україна має високий потенціал для розвитку експорту молочної продукції. Для збільшення обсягів експорту, на нашу думку, потрібно реалізувати низку заходів. До найбільш значимих варто віднести такі:

- Встановлення високих стандартів якості та безпеки для молочної продукції та посиленій контроль за їх дотриманням на всіх етапах виробництва.
- Інвестування в сучасні технології для виробництва молочної продукції, що дозволить підвищити якість та ефективність виробництва.
- Розвиток сільськогосподарського сектору економіки, а саме фермерських господарств, для збільшення сировинної бази, що сприятиме вирішенню проблеми безперебійного постачання якісної молочної сировини.
- Підтримка малих та середніх виробників молочної продукції, як фінансово так і консультативно, що допоможе збільшити обсяг виробництва якісної молочної продукції.
- Просування українських молочних продуктів на міжнародному ринку через маркетингові заходи та рекламу.
- Розвиток логістичних каналів, міжнародних філій українських молочних підприємств, а також укладання міжнародних торговельних угод та відкриття нових ринків збуту, це допоможе налагодити канали збуту молочної продукції закордоном.
- Застосування продуктових інновацій, які сприятимуть виходу на ринок нових різноманітних молочних продуктів, це можуть бути як молочні продукти з альтернативної сировини, так і нові смаки продукції, більш екологічне пакування та інше.

Розвиток експорту молочної продукції буде сприяти як економічній стабільності держави, так і збільшенню її міжнародного впливу на глобальному ринку. Вихід українських виробників на міжнародний ринок мотивуватиме їх підвищувати якість своєї продукції та конкурувати з іноземними виробниками.

Отже, можемо зробити висновок, що молочна галузь промисловості є важливим сектором економіки України. Проте на даний час її ефективній діяльності перешкоджає ряд проблем, а саме воєнний конфлікт, недостатній контроль якості, зменшення поголів'я корів в Україні та обсягу виробництва молочних продуктів. Хоча дана галузь продовжує розвиватися, а обсяги виробництва задовольняють попит на внутрішньому ринку. Пріоритетним напрямком розвитку є експорт молочної продукції, однак для цього наша продукція повинна відповідати міжнародним стандартам якості.

Список використаних джерел

1. В Україні покращилась якість молока, в якому стані сама галузь. Міністерство аграрної політики та продовольства України: вебсайт. URL: <https://minagro.gov.ua/news/v-ukrayini-pokrashchilas-yakist-moloka-v-yakomu-stani-sama-galuz> (дата звернення: 19.03.2024).
2. Державна статистики України: вебсайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 19.03.2024).